

Vergaderjaar 2018–2019

35 128 (R2118)

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Thailand inzake wederzijdse administratieve bijstand in douanezaken; Bangkok, 27 september 2018

A/ nr. 1

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 25 januari 2019.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van Aruba, Curaçao of Sint Maarten te kennen worden gegeven uiterlijk op 24 februari 2019.

Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 26, zesde lid jo vijfde lid, van de Wet op de Raad van State).

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 januari 2019

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en derde lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 27 september 2018 te Bangkok tot stand gekomen verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Thailand inzake wederzijdse administratieve bijstand (Trb. 2018, nr. 177).

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van Aruba, Curaçao en van Sint Maarten is verzocht hogergenoemde stukken op 25 januari 2019 over te leggen aan de Staten van Aruba, Curaçao en van Sint Maarten.

De Gevolmachtigde Ministers van Aruba, Curaçao en van Sint Maarten zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

TOELICHTENDE NOTA

1. Algemeen

In januari 2018 hebben afrondende besprekingen plaatsgevonden over een verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in douanezaken tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Thailand (hierna: «het Verdrag»). De onderhandelingen zijn gestart op initiatief van het Koninkrijk der Nederlanden. Tijdens genoemde besprekingen werd tussen de delegaties van het Koninkrijk der Nederlanden (hierna: het Koninkrijk) en het Koninkrijk Thailand (hierna: Thailand) overeenstemming bereikt over de verdragstekst.

Voor een effectief douaneoptreden en een betere bestrijding van internationale fraude is het nodig te komen tot een versterkte samenwerking tussen de douaneadministraties van de landen binnen het Koninkrijk en van Thailand. Het Verdrag beoogt een bilateraal kader te scheppen waarbinnen de nauwere samenwerking gestalte kan krijgen en biedt de douanediens van het Koninkrijk de mogelijkheid om essentiële informatie uit te wisselen met de douane van Thailand.

Het Verdrag dient ten eerste ter voorkoming, opsporing en bestrijding van fraude met betrekking tot douanerechten en andere belastingen bij invoer («klassieke» smokkel). Voorts ondersteunt het Verdrag de bestrijding van overtredingen van sanitaire en fytosanitaire maatregelen, van de geneesmiddelenwetgeving, van verboden met betrekking tot de in- of uitvoer van afvalstoffen en van andere verboden en beperkingen bij in- en uitvoer, bijvoorbeeld wat betreft namaakartikelen. Daarnaast kan het Verdrag middels de beoogde informatie-uitwisseling ook bijdragen aan een betere informatiepositie van de douaneadministraties en daarmee tot beter risicobeheer waardoor de legitieme handel kan worden bevorderd. Dit Verdrag kan daarmee ook van belang zijn voor het Koninkrijk met het oog op de recente groei in goederenverkeer en de verwachte verdere groei in handel met Thailand.

Wat betreft opzet en bewoordingen is het Verdrag grotendeels gebaseerd op het modelverdrag dat is ontwikkeld door de Wereld Douane Organisatie (WDO)¹. Zoals het internationaal gebruikelijk is om op het gebied van de verdragen ter voorkoming van dubbele belasting het modelverdrag van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) tot uitgangspunt te nemen voor de onderhandelingen, zo wordt dit WDO-modelverdrag als basis gebruikt voor bilaterale verdragen inzake wederzijdse administratieve bijstand in douanezaken. Het Verdrag regelt nauwkeurig hoever de samenwerking tussen de douaneadministraties strekt en beperkt zich daarbij tot de maatregelen die voor een doeltreffende samenwerking noodzakelijk zijn. Het Verdrag ziet alleen op de administratieve samenwerking tussen douaneautoriteiten en bestrijkt niet het terrein van de tussen rechterlijke autoriteiten te verlenen internationale rechtshulp in strafzaken.

Naar het oordeel van de regering bevat één artikel van het Verdrag eenieder verbindende bepalingen in de zin van de artikelen 93 en 94 Grondwet, die aan de burger rechtstreeks rechten toekennen of plichten opleggen. Het betreft artikel 2, vijfde lid, dat bepaalt dat door personen geen recht aan het Verdrag kan worden ontleend om de informatie-uitwisseling te beletten.

De Europese regelgeving over de bescherming van persoonsgegevens in de EU is onlangs gewijzigd; met ingang van 25 mei 2018 is Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van

¹ <http://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools/~media/DFAAF3B7943E4A53B12475C7CE54D8BD.ash>

die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (*PbEU* 2016, L 119) rechtstreeks van toepassing in de EU-lidstaten en vanaf 6 mei 2018 moeten de EU-lidstaten Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (*PbEU* 2016, L 119) in beginsel hebben omgezet in nationale wetgeving. Dit was aanleiding voor het Koninkrijk om de wijze waarop de gegevensbescherming wordt geregeld in nieuwe douaneverdragen te wijzigen. Voorheen werd er bij douaneverdragen een bijlage opgenomen met de belangrijkste beginselen van bescherming van persoonsgegevens. Nu is er gekozen voor een manier die beter aansluit bij de nieuwe situatie. De gegevensbescherming is geregeld in artikel 13 van het Verdrag. In het vierde lid van dat artikel wordt bepaald dat op basis van het Verdrag verstrekte persoonsgegevens ten minste beschermd dienen te worden op het beschermingsniveau dat de wet- en regelgeving van het land dat de gegevens verstrekt, garandeert. Hierdoor zullen persoonsgegevens die vanuit het Koninkrijk worden verstrekt op basis van het Verdrag in Thailand een beschermingsniveau genieten dat ten minste gelijk is aan dat in Nederland en in de Europese Unie. Partijen stellen elkaar vóór inwerkingtreding op de hoogte van alle relevante nationale wet- en regelgeving die, wat Nederland betreft, zijn oorsprong vindt in de hiervoor genoemde Verordening en Richtlijn van de Europese Unie. Pas daarna kan uitwisseling van persoonsgegevens op basis van het Verdrag plaatsvinden. In geval van wijzigingen van de wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens na inwerkingtreding van het Verdrag zullen partijen elkaar over de inhoud van die wijzigingen informeren.

2. Europese Unie

Het Verdrag verruimt, zoals in het algemene deel al aangegeven, de mogelijkheden om informatie te krijgen en draagt zo bij aan een betere informatiepositie van de beide douaneadministraties. Daardoor zal het risicobeheer kunnen worden verbeterd en dat heeft mede tot gevolg dat het in Europa gelegen deel van het Koninkrijk nog doelmatiger de verplichtingen die de EU oplegt, kan uitvoeren in overeenstemming met het Unierecht. Het Caribische deel van het Koninkrijk (Bonaire, Sint Eustatius en Saba, alsmede de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten), maakt geen deel uit van de Europese Unie en valt daarmee niet onder de reikwijdte van het Unierecht.

3. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 (Begripsomschrijvingen)

Onder de term «douaneadministratie» wordt verstaan de centrale nationale administratieve autoriteit die belast is met de uitvoering van de regelingen waarop de in het Verdrag omschreven samenwerking betrekking heeft. De Nederlandse diensten die in de eerste plaats in aanmerking komen voor samenwerking in de zin van het Verdrag zijn de Douane, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Ook andere diensten met specifieke controletaken kunnen bij de samenwerking in het kader van het Verdrag betrokken zijn. Omwille van de duidelijkheid naar de verdragspartner en om het gevaar van versnippering van het aantal aanspreekpunten in het in Europa

gelegen deel van het Koninkrijk tegen te gaan, zal het Douane Informatie Centrum (DIC) te Rotterdam worden aangewezen als centraal aanspreekpunt. Het DIC geldt ook als aanspreekpunt voor Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba).

Voor de Caribische landen van het Koninkrijk (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) geldt ook dat diverse instanties, belast met de tenuitvoerlegging van de douanewetgeving, bij samenwerking in het kader van het Verdrag betrokken kunnen worden. Voor Aruba zal de Directeur van het Departement der Invoerrechten en Accijnzen worden aangewezen als centraal aanspreekpunt, voor Curaçao de Douane Curaçao en voor Sint Maarten de Dienst Douane ressorterend onder het Ministerie van Justitie.

Het begrip «douanewetgeving» heeft, evenals het begrip «douaneadministratie», in het Verdrag een ruimere betekenis dan die welke daaraan in het algemeen wordt toegekend. Onder de werking van het Verdrag vallen ten gevolge van deze definitie in ruime zin ook regelingen inzake de in-, uit- en doorvoer van goederen, hoofdzakelijk betreffende:

- a. douanerechten alsmede omzetbelasting en accijnzen geheven ter zake van de invoer;
- b. belastingen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en landbouwrestituties;
- c. anti-dumpingrechten; en
- d. verboden, beperkingen en controlemaatregelen inzake het grensoverschrijdende goederenverkeer ter bescherming van financiële, economische (landbouweconomische daaronder begrepen), veterinaire en fytosanitaire belangen en ter bescherming van de veiligheid van de internationale logistieke keten, de openbare orde, de volksgezondheid, het cultureel erfgoed en het milieu.

Bij de begripsomschrijvingen van artikel 1 is voorts een definitie van persoonsgegevens opgenomen, die is ontleend aan artikel 2, onderdeel a, van het op 28 januari 1981 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (*Trb.* 1988, 7). De overige definities betreffen termen die in het Verdrag regelmatig worden gebruikt.

Artikel 2 (Reikwijdte van het Verdrag)

Uitdrukkelijk is vastgelegd (eerste lid) dat het Verdrag voorziet in het verlenen van administratieve bijstand tussen de verdragsluitende partijen. Onder administratieve bijstand dient in dit verband doorgaans te worden verstaan dat de aangezochte douaneadministratie informatie verstrekt ten behoeve van de verzoekende douaneadministratie. In de regel geschiedt dit naar aanleiding van een concreet geval waarbij de verzoekende douaneadministratie bepaalde informatie nodig heeft om een administratief onderzoek te kunnen afronden. Deze informatie kan betrekking hebben op goederen, voorafgaande transacties in de logistieke keten en op betrokken (rechts)personen. De uitvoering van de bijstand zal geschieden in overeenstemming met de wettelijke en administratieve bepalingen van de verdragsluitende partij die de administratieve bijstand verleent (tweede lid).

Dit artikel omschrijft voorts het kader waarbinnen de administratieve bijstand wordt verleend, zowel vanuit nationaal perspectief als in internationaal verband. Wat dit laatste betreft, moet voor Nederland met name worden gedacht aan verplichtingen uit hoofde van de Europese regelgeving op dit vlak.

Hier kan in het bijzonder worden verwezen naar Verordening (EG) nr. 515/97 van de Raad van 13 maart 1997 betreffende de wederzijdse bijstand tussen de administratieve autoriteiten van de lidstaten en de samenwerking tussen deze autoriteiten en de Commissie met het oog op de juiste toepassing van de douane- en landbouwvoorschriften (*PbEG* 1997, L 82). Op basis van deze Verordening zijn de lidstaten verplicht om

onder bepaalde omstandigheden informatie door te geven aan de Europese Commissie en andere lidstaten, ook indien deze informatie afkomstig is van derde landen. Daarnaast wordt als gevolg van artikel 2, derde lid, van het Verdrag onder meer rekening gehouden met (toekomstige) verplichtingen van Nederland op het terrein van de wederzijdse administratieve bijstand onder verdragen met andere lidstaten in het kader van de Europese Unie. Daarbij valt te denken aan de op 18 december 1997 te Brussel tot stand gekomen Overeenkomst opgesteld op grond van Artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie inzake wederzijdse bijstand en samenwerking tussen de douaneadministraties (*Trb.* 1998, 174, ook wel bekend als Napels II). Verder bestaan er diverse bilaterale verdragen met andere Europese landen die door de toetreding van die landen tot de EU aan belang hebben ingeboet maar onder omstandigheden nog wel toegepast kunnen worden. Thailand zal op de hoogte worden gesteld wanneer in Europees kader informatie wordt doorgegeven.

Artikel 3 (Informatie ten behoeve van de toepassing en handhaving van de douanewetgeving)

Het eerste lid van deze bepaling regelt het verlenen van bijstand in de zin van het verstrekken van informatie ten behoeve van de juiste toepassing van de douanewetgeving. Het betreft zowel informatie waarvoor een specifiek verzoek is gedaan door één van de douaneadministraties als uit eigen beweging verstrekte gegevens, ten behoeve van de juiste toepassing van de douanewetgeving en met het oog op het voorkomen, onderzoeken en bestrijden van inbreuken op die wetgeving. De douaneadministraties zullen elkaar informatie verstrekken met betrekking tot nieuwe controle- en opsporingstechnieken, gesignaleerde fraudepatronen en goederen en personen die zijn gerelateerd aan inbreuken op de douanewetgeving. Ook het aanleveren van gegevens aan de andere douaneadministratie ten behoeve van door deze in eigen regie te verrichten risicoanalyses behoort tot de geboden mogelijkheden tot samenwerking in het kader van het Verdrag.

Artikel 4 (Informatie over inbreuken op de douanewetgeving)

Partijen informeren elkaar op verzoek of uit eigen beweging over activiteiten die (kunnen) leiden of hebben geleid tot een inbreuk op de douanewetgeving op het grondgebied van de andere partij.

Artikel 5 (Informatie over de rechtmatigheid van de in- of uitvoer van goederen)

Artikel 5 bevat een uitwerking van de algemene bepaling over uitwisseling van informatie, specifiek met betrekking tot de situatie waarin geen zekerheid bestaat of goederen op rechtmatige wijze werden in- of uitgevoerd. De vraag naar de rechtmatigheid van de invoer is in het bijzonder van belang in die gevallen waarin, afhankelijk van de uitvoer dan wel de eindbestemming, een gunstige behandeling wordt toegestaan. Zo kan een verrekening van belasting of een restitutie dan wel een ontheffing van een uitvoerverbod worden toegepast. Twijfel of goederen werkelijk naar het andere land zijn uitgevoerd, kan worden weggenomen wanneer de douaneadministratie van de andere verdragsluitende partij verklaart dat de goederen op rechtmatige wijze in haar nationale grondgebied zijn ingevoerd en onder welke douaneregeling zij daar eventueel zijn gebracht.

Artikel 6 (Automatische informatieverstrekking)

Ingevolge deze bepaling in samenhang met artikel 16 van het Verdrag kunnen de douaneadministraties afspreken dat zij elkaar informatie op automatische wijze zullen doen toekomen en onder welke voorwaarden. Het moet daarbij gaan om gegevens die ook ingevolge een van de andere informatieartikelen van het Verdrag, al dan niet op verzoek en behoudens het automatisme bij het verstrekken ervan, zouden mogen worden uitgewisseld. Op dit moment zijn hierover tussen de douaneadministraties nog geen afspraken gemaakt.

Artikel 7 (Vooraf verstrekken van informatie)

Ingevolge deze bepaling in samenhang met artikel 16 van het Verdrag kunnen de douaneadministraties nadere afspraken maken over het verschaffen van informatie over goederenzendingen voordat deze op het grondgebied van de andere partij aankomen.

Artikel 8 (Toezending van verzoeken)

Dit artikel bevat voorschriften met betrekking tot vorm en inhoud van het verzoek. Verzoeken moeten in principe schriftelijk of elektronisch worden ingediend, maar in urgente gevallen kan worden volstaan met een mondeling verzoek. Een dergelijk verzoek wordt vervolgens zo snel mogelijk bevestigd door middel van een officiële brief.

Artikel 9 (Vergaren van informatie)

Op basis van dit artikel stelt de aangezochte douaneadministratie een onderzoek in, indien zij niet zelf beschikt over de gevraagde informatie. Het onderzoek kan bijvoorbeeld inhouden dat de Nederlandse douane, om tegemoet te komen aan een verzoek van de douane van Thailand, in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en administratieve bepalingen bij een bedrijf een administratieve controle (boekenonderzoek) verricht.

Artikel 10 (Aanwezigheid van functionarissen op het grondgebied van de andere verdragsluitende partij)

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van aanwezigheid van douanefunctionarissen op elkaars grondgebied. Vooral als het gaat om onderzoeken waarin een groot deel van de benodigde gegevens in een bepaalde zaak zich bevindt in het andere land, bijvoorbeeld bij dubbele facturering of bij een niet rechtmatig beëindigd transport van goederen tussen Thailand en een van de landen binnen het Koninkrijk, kan het onderzoek worden versneld indien functionarissen van de verzoekende douaneadministratie direct informatie verkrijgen van de bevoegde eenheden van de aangezochte administratie, dan wel in een adviserende rol aanwezig zijn bij onderzoeken te verrichten door functionarissen van de aangezochte douaneadministratie.

Artikel 11 (Aanwezigheid op verzoek)

Dit artikel regelt dat functionarissen van de verzoekende douaneadministratie door de bevoegde eenheden van de aangezochte administratie kunnen worden uitgenodigd, inclusief de daarvoor geldende voorwaarden, om aanwezig te zijn bij een op basis van het verzoek ingesteld onderzoek.

Artikel 12 (Voorwaarden voor aanwezigheid van functionarissen)

Dit artikel regelt voorts de voorwaarden waaronder van de mogelijkheid van aanwezigheid van functionarissen op het grondgebied van de andere partij gebruik kan worden gemaakt. Zo is bijvoorbeeld vastgelegd dat functionarissen van een douaneadministratie zich steeds als zodanig dienen te kunnen legitimeren, zolang zij uit hoofde van het Verdrag aanwezig zijn op het grondgebied van de andere verdragsluitende partij.

Artikel 13 (Gebruik, vertrouwelijkheid en bescherming van informatie)

De verkregen informatie mag door de bevoegde douaneautoriteiten slechts worden gebruikt voor de doeleinden van het Verdrag. Gebruik van de informatie voor andere doeleinden of door andere autoriteiten is alleen toegestaan indien de douaneadministratie die de informatie heeft verstrekt daarvoor uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven. Bovendien mag die douaneadministratie voorwaarden aan het gebruik voor andere doeleinden verbinden. Voor een beoogd gebruik in Thailand voor strafrechtelijke doeleinden van door de Nederlandse douaneadministratie verstrekte informatie is bijvoorbeeld steeds (voorafgaande) toestemming vereist van het bevoegde Openbaar Ministerie of de bevoegde rechter. Aangezien de in het Verdrag bedoelde informatie dikwijls van vertrouwelijke aard is, moet worden gewaakt voor misbruik daarvan. Dit artikel schrijft voor dat op grond van het Verdrag verkregen informatie zeer zorgvuldig moet worden behandeld. In het land waar de informatie wordt ontvangen, dient deze informatie vertrouwelijk te worden behandeld. Het vierde lid van dit artikel regelt dat in het land waar de informatie wordt ontvangen, voor deze informatie aldaar ten minste hetzelfde niveau van bescherming dient te gelden als voor soortgelijke informatie krachtens het nationale recht van het informatieverstrekende land het geval is. Voorts regelt het vijfde lid dat verdragsluitende partijen elkaar in kennis stellen van de relevante regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens. De uitwisseling van informatie vindt niet eerder plaats dan dat partijen elkaar hiervan in kennis hebben gesteld. Bovendien informeren partijen elkaar direct indien de relevante wetgeving is gewijzigd.

Artikel 14 (Weigeringsgronden)

Het artikel bevat de gronden waarop het verlenen van bijstand kan worden geweigerd, afhankelijk kan worden gesteld van het nakomen van bepaalde voorwaarden of, in voorkomend geval, kan worden uitgesteld. Van de kant van het Koninkrijk zal krachtens dit artikel bijvoorbeeld geen bijstand worden verleend als deze wordt gevraagd ten behoeve van onderzoek in een zaak die in het Koninkrijk al onderwerp is geweest van een strafvervolging. Hetzelfde geldt bij een nog lopende strafrechtelijke procedure. Informatie wordt sowieso niet verstrekt voordat daartoe toestemming van de desbetreffende gerechtelijke autoriteit verkregen is. Deze autoriteit kan de nodige waarborgen verlangen om te voorkomen dat de gegevens in het verzoekende land worden gebruikt om tegen dezelfde verdachte een strafvervolging voor hetzelfde feit te beginnen. De redenen voor het afzien of uitstellen van het verlenen van de bijstand dienen aan de andere partij te worden medegedeeld.

Artikel 15 (Kosten)

De douaneadministraties zien in beginsel af van alle vorderingen tot terugbetaling van de door hen onder het Verdrag gemaakte kosten. Hiervan worden uitgezonderd de gemaakte kosten voor tolken en

vertalers die niet in dienst van de overheid zijn; die kosten zullen worden gedekt door de verzoekende verdragsluitende partij.

Artikel 16 (Uitvoering en toepassing van het Verdrag)

De douaneadministraties kunnen ter regeling van de praktische aspecten bij de uitvoering van het Verdrag nadere afspraken maken binnen de kaders van dit Verdrag. De douaneadministraties kunnen ook aparte overeenkomsten tussen instanties afsluiten, over verschillende technische zaken van gemeenschappelijk belang. Het Koninkrijk geeft er de voorkeur aan deze afspraken de vorm te geven van een Memorandum van Overeenstemming. Indien er echter afspraken ter uitvoering van een specifiek artikel van het Verdrag worden vastgelegd in een verdrag kan dit beschouwd worden als een uitvoeringsverdrag dat op grond van artikel 7, onderdeel b, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen geen parlementaire goedkeuring behoeft, behoudens het bepaalde in artikel 8 van die Rijkswet.

Artikel 17 (Territoriale toepassing)

Het Verdrag geldt, wat Nederland betreft, voor het gehele Koninkrijk.

Artikel 18 (Oplossing van geschillen)

Dit artikel regelt dat de douaneadministraties van beide verdragsluitende partijen zullen trachten eventuele geschillen bij de toepassing of interpretatie van dit Verdrag gezamenlijk op te lossen, zo nodig via minnelijke schikking.

Artikel 19 (Inwerkingtreding)

Dit artikel bepaalt dat het Verdrag in werking treedt op de eerste dag van de tweede maand nadat beide landen elkaar via diplomatieke kanalen hebben genotificeerd dat de vereiste nationale procedures zijn doorlopen.

Artikel 20 (Herziening)

Verdragsluitende partijen kunnen op elk gewenst moment op verzoek van een van de partijen bijeenkomen voor herziening van het Verdrag. Eventueel hieruit voortvloeiende wijzigingen zullen ter goedkeuring aan het parlement worden voorgelegd.

Artikel 21 (Duur en beëindiging)

Hoewel het Verdrag in beginsel voor onbepaalde tijd geldt, kan iedere verdragsluitende partij de andere partij inlichten over haar voornemen tot opzegging van het Verdrag. Indien dit aan de orde is, geldt een minimale opzegtermijn van drie maanden, met dien verstande dat op het tijdstip van beëindiging reeds lopende onderzoeken nog conform de bepalingen van het Verdrag zullen worden afgewikkeld.

4. Koninkrijkspositie

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal het Verdrag voor het gehele Koninkrijk gelden.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. Snel

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok